

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Tímeo intelligentes.

Bocsánat, nem mindenkitől, csak azoktól a „bizonyos” intelligensektől. Talán helyesebben így mondhatnám: félttem tőlük református egyházunkat és iskoláinkat s egyházunk és iskoláink félhetnek tőlük. Most, amikor a legelszántabb harcokat vívjuk, joggal elvárhatnók, hogy a református intelligensek mellénk álljanak és segítsenek. Segítsenek megmenteni a keresztyénség legerősebb bástyáját a református egyházat és annak iskoláit. Ehelyett azonban néhány kép meggyőz arról, hogy mit várhatunk némely (és nagyon sok) intelligens református embertől. Beszélgetések, tapasztalatok alapján írom:

Egy ügyvéd. Hogy ő református? Neki teljesen mindegy. A vallás az ő magánügye. Egyház? Az ő számára korlát. Isten? Primitív emberi agy találmánya. Jézus? Ügyes szemfényvesztő és népvész. (Bizonyosan Simonides könyvét tanulmányozta!) A hit? Egyéni dolog, amit akar hisz, amit nem akar nem hisz. Templomba néha elmegy, mert megnyugtatja vele magát, hogy ezt is megtette. Úrvaországba is szokott, de csak azért, hogy az egyszerűbb emberek előtt példát mutasson. Ez az ügyvéd valamikor KIE tag volt. Hogy mi történt vele?...

Egy orvos. Hitvallásos kommunista. Egyedüli jövője a marxizmusnak van. A keresztyénség az ő számára olyan, mint az orvosi „Rp.”, rajta van a gyógyszer, de nem veszi be. Az egyetlen zseni ma Stahlin, aki többet ér, mint Krisztus, mert gyakorlatibb. Az egyházzal nem tart fenn közösséget. Egyetlen pillanatot vár, hogy a vörös zászlót meglöbögthassa.

Egy jegyző. Pár évvel ezelőtt 2 pengőre büntette a községi előljárókat, ha vasárnap nem mentek el templomba. Ő maga két év óta csak kívülről ismeri a templomot. Az egyház iskoláit mindenképpen át akarja venni a községnek. A községnek sokkal kevesebbe kerül az iskolafenntartás s nagyszerű előnyök várnak a református egyháztagokra, 10% egyházi adó helyett 2—3%. Természetesen azt nem mondja

senkinek, hogy hány %-kal lenne több az iskolafenntartás címén kivetendő adó. Ambíciója végső célja pedig: ezentúl ő parancsolna a papnak is, mert a pap az ő iskolaszéki elnöksége alatt csak iskolaszéki tag lehetne.

Egy tanító: Csak minél előbb adná át az egyház iskoláit a községnek. Onnan biztosabban megkapná a fizetést. Nem parancsolna a pap. Vallást és éneket majd tanítaná a pap. Kevesebb lenne a munka. Belmisszióban nem kellene segíteni s a presbiterium nem szólhatna semmit, hogy egy évben kétszer megyen templomba és úrvaországba egyszer sem él... de azért az egyháztól nyugodt lelkiismerettel veszi fel a fizetést ma is.

Ezektől az intelligensektől félttem én református egyházunkat és iskoláinkat s mint az idők jelei különösen bennünket, református lelkipászorokat figyelmeztetnek ezek a jelenségek, hogy őrhelyeinken utolsó csepp vérig és utolsó lehelletig hősiesen kitartsunk azokkal a sokszor nem intelligensekkel, az egyszerű, földművelő presbiterekkel, akik ha az egyház és iskolát fenyegető veszedelemtől van szó, komoly méltósággal és igazi „intelligenciával” tudnak hitet tenni: „az egyházért áldozunk, az iskolákat nem adjuk oda sem községnek, sem államnak, Isten segítségével fenntartjuk mi magunk!”

Solymossy József.

Ifjúság és jövő.

Mifelénk, a Tiszamentén, a régi jó világban, az ó-Tisza partján, nagyban üzték a méhészetet.

Nagy hodályalakú, hatalmas méhesek voltak itt, amelyeknek emlékét az ó-Tisza mellett még ma is őrzi egy halom, amit Méhes-partnak neveznek.

Gyermekkoromból még ma is fülemben cseng egyik öreg méhésznek a beszéde, amint ott sopánkodik szegény atyám előtt az irodában: Hát csak tisztára tönkretesz bennünket ez a szerencsi cukorgyár! Ugyan, kinek jutott az eszébe, hogy azt felépítsék?!...

Ennek az öreg méhésznek a panasza sok-

szor jut eszembe, amikor a mai ifjúság tudományos neveléséről, jövőjéről beszélgetünk itten-ottan.

Ma nincs jövője a magasabbfokú iskolát, egyetemet végzett ifjúnak — mondogatják sokan rezignáltan közöttünk.

Kétségtelen, hogy ennek a panasznak, kifakadásnak jogosultsága ma fennáll.

S vajjon mi az oka annak, hogy ennyire jutottunk?

Nézetem szerint ezen tény oka abban keresendő, miszerint a világháború tanúságait, következményeit ma sem vontuk le kellőképpen. Reánk, magyarokra, fájdalom, a lezajlott világháború olyan óriási csapást mért, hogy a világháborúnak tisztán etikai következményeit még ma sem értettük meg teljes valójában.

Minket a földig sujtott az a területi veszteség, az a szörnyű, nem várt igazságtalanság, amelyben egyetlenegy nemzetet sem részesített a világ ítélőszéke. S mai szomorú helyzetünk miatt nem méltattuk kellő figyelemre azt a jelenséget, hogy a világháború társadalmi átalakulásokat is fog előidézni az egész föld, de különösen Európa területén.

A világháború sorsát ugyanis az Egyesült Államok hadbalépése döntötte el. S így, annyira-amennyire, az Egyesült Államok szelleme kerekedett felül minden vonalon.

Az Egyesült Államok szelleme azonban és a bürokratizmus sehogysem egyeztethetők össze. S mi konzervatív, ősi tempójú magyarok, ezt a tényt sehogysem akarjuk megérteni. Járunk a régi ösvényeken, mesgyéken, dülőúton. S hisszük rendületlenül, hogy jól van ez így; hogy így illik a mi tisztunket betölteni.

Holott akár akarjuk, akár nem: a tények, a körülmények, az idő, a korszellem diktátor-ként jelentkeznek egyházi és társadalmi életünk fejlődése történetének lapjain. Olyanforma jelenség ez, mint a felfakadó talajvíz. Egy szép napon ott áll előttünk. Holott nem vártuk, nem óhajtottuk.

Nem célok itten felmutatni a mai magasabbfokú intézetek, egyetemek hibáit, gyöngeségeit. Csak illő tisztelettel hangsúlyozni kívánom azon tényt, miszerint a mi jelesebb pedagógusaink, tanáraink közül azon egyének végeznek igazi, alapos munkát, akik az ifjúságot igyekeznek lebeszélni, leszoktatni arról, hogy az életbe a régi, nagy igényekkel lépjenek ki.

A diploma, az oklevél ma már nem jelent biztos kenyeret. Az állam nem tarthat el mindenkit. A modern államok néhány kivételes esettől eltekintve, éppen azért, mert a tanult emberek itten-ottan nagy igényekkel léptek fel azokkal szemben, kezdenek hasonlítani az agyaglábú kolosszusokhoz. Roskadoznak, düledeznek. Ezen ténnyel, igazsággal tisztába kell jönnie minden komoly, tanult fiatalembernek.

Különben is az utóbbi száz évnek társadalmi története nyilván mutatja, hogy nálunk,

magyaroknál is, csak a világháborút megelőző két-három évtizedben jelentett a diploma biztos kenyeret.

Fiatalabb koromban, vándorlásom éveiben, nem egyszer láttam régi öreg urak 30—40—50 éves találkozóját, ahol is a találkozás örömeitől lelkesedő jó öreg urak közül nagyon sokan egészen más pályán működtek, mint amire készültek annak idején.

Sőt voltam olyan találkozáson is, ahol mintegy húsz öreg tanítóképesítő oklevelet szerzett atyafi banketezett. S engem, mint fiatal segédlelkészt, ezen szavakkal invitáltak asztalukhoz: Jöjjön ide, öcsém! S nézzen szét közöttünk. Húszan képesítőtünk annak idején s nincsen közöttünk egyetlenegy tanító sem.

Vajjon mit szólnak ezen tényhez a mi ma élő kedves, ifjú tanítóink, tanítónőink, akik a biztos bukás reményében pályáztatnak ide-oda, hónapról-hónapra, esztendőről-esztendőre?!

Legfeljebb azt, hogy hát az idők visszajárnak. Vagy, amint bölcs Salamon mondja, bámulatos rövidséggel, kedvességgel: Ami volt, ugyanaz, ami azután is lesz. (Pred. 1. 9.)

Ha valamikor, úgy a mai időkben hirdetnünk, tanítanunk kell, hogy a tudományt nem egyedül azért kell szeretnünk, mert kenyeret ad, hanem azért, mert a tudomány szeretete s bármelyik ágának művelése, lelki gyönyörűséget ad az embernek.

Az olyan ember, aki tisztán azért tanul, hogy diplomájával kenyeret keressen, hasonlítható ama faluvégen élő zenészhez, aki egy-egy dal elnyisszantása után azonnal a kalapját tartja a publikum elé.

Fájdalom, a mi speciális társadalmi fejlődésünk eme kalapját tartó, faluvégen élő zene-művész mentalitását honosította meg soraink között. Tanultunk és tanulunk az utóbbi évtizedekben tisztán a kenyérért. Nézetem szerint ezért fogyatkozott meg soraink között az igazi nagyszellemek, nagy írók, nagy tudósok, művészek tábora.

Oh, hiába! A muzsák igazi, kedves tanyáját az önzetlenség, az ártatlanság köveiből építette meg a bölcs isteni gondviselés.

Ebből a látószögből nézve a dolgokat, nem eshetünk kétségbe a mai ifjúság jövője felől.

A mai helyzet kényszerítő hatalma rá fogja nevelni az ifjúságot arra, hogy az életet s annak célját, rendeltetését más szemüvegen nézzék, mint mi, a régebbi generáció tagjai. A mindegyre nehezebbé váló elhelyezkedés, az élet kemény próbái, a kegyetlen sors pörölycsapásai, a közel jövőben, miként a tisztító tűz, drága, nagy értékeket, lelki kincseket fognak felszínre vetni az élet porondján. Hiszen, a csillagok is csak akkor tűnődölnek igazi fényvel, amikor beáll az alkony, a sötétség.

A jövő ifjúsága — meg vagyok róla győződve — több nagy szellemet fog kitermelni,

mint a mi generációnk, amikor egy-egy diploma előre biztosította az embert arról, hogy a közel jövőben lesz fűtött szobája, zsebpénze, ruhája, elesége, felesége.

A közel jövőben nagy szellemei képesek esznek aztán arról is gondoskodni, hogy a gondviseléstől, avagy a természetből csekélyebb képességgel, tehetséggel megáldott embertársaik emberhez méltó életet éljenek a földön.

Nálunk az ó-Tisza parjain — való igaz — ma már nincsenek nagy hodályalakú méhesek. Tény az is, hogy a szerencsi cukorgyár egyremásra termeli ki a temérdek cukrot, szirupot. De azért itt, a felső Tiszamentén, a méhészetet nem tette tönkre a szerencsi cukorgyár.

Sőt! Azt hiszem, hogy ha valami módon egy-egy szép napsugaras nyári napon, a tiszamenti réteken, mezőkön, fűzesekben, erdőkben meg tudnánk számlálni a méhecskéik számát, nagyobb sereget találnánk, mint a régi jó világban, nyolevan, vagy száz évvel ezelőtt.

A méz pedig, amit a modern, fából készült kaptárakból árusítanak itten-ottan a mi magyarjaink, sokkal tisztább, értékesebb, mint amelyet a régi világban termeltek a mi méhészeink.

A méz — dacára a szerencsi cukorgyárnak — ma is érték, keresett cikk, ma is Isten áldása. Akárcsak a tudomány, amelyről így beszél bölcs Salamon: A tudomány világosság. (Péld. 6. 23.) A bölcsnek tanítása életnek kútfeje. (Péld. 13. 14.)

Baráth Imre.

KÖZÉLET

Karcag után.

Visszagondolva a nemrégmult ORLE napokra, meg kell állapítanunk, hogy a 25 évét jubiláló Egyesület méltán érdemli meg minden református, sőt protestáns ember halálját és tiszteletét. Nemesak azért, mert egy hétig újra felfigyelt reánk a csonka ország és az elszakított részek magyarsága is, hanem az ilyen nyilatkozatokért is, amilyen például az evangélikus testvérek küldöttjének ajkairól hangzott el: „Valóságos életszükséglet lett reám nézve az, hogy évről évre megjelenjek a ti körötökben.”

A magam részéről sérelmesnek tartom azt, hogy míg sokkal kisebb jelentőségű egyesületek nem is jubiláló gyűléseiről és ünnepélyeiről a rádió helyszíni közvetítést ad, rólunk megfeledkezett. Pedig pl. csak a közgyűlésen elhangzott magas színvonalú üdvözlések közvetítése, óriási érték és nyereség lett volna minden magyar számára.

Az évről évre való összejövetelt azonban mintha veszély fenyegetné. Már nem egy-két törzsökös konferenciázótól hallani, hogy ha ilyen nehéz idők járnak, elég lesz csak két-három évenként összehívni az ORLE gyűléseit. Ha nem így lesz is, a tagok mégis csak két-három évben

lesznek abban a helyzetben, hogy felváltva gyűlésezzenek.

Panaszunk van egyes kiváló tagok feltűnő elmaradása miatt. Ha nem kaphatnak is, vagy ha nem vállalnak is előadói szerepet, ott kellene lenniök, hogy tudományukkal, bölcseségükkel és tapasztalatukkal a hozzászólások során tanítsanak és vezessenek. Mert vannak ilyen hangok is, hogy egyes állandó előadók nem bírják, kimerülnek és némelyek már egész a megüresítésig kidolgozzák és kibeszélik magukat.

Magános beszélgetések közben (és ezek sokszor elég fontosak) az is felmerült, hogy a konferenciák előadóiul nem lelkesjellegű, tekintélyes, komoly és igazi tudós férfiakat is fel kellene kérni. Nem hiszem, hogy dehonostáló lenne ez reánk nézve. Inkább erősítené az úgynevezett világiakkal való kapcsolatainkat és belső erősségül szolgálna egyetemes egyházunk számára.

Fel kell jegyeznünk Magyarország kormányzójával való lélekemelő, ünnepélyes találkozásunkat Kenderesen, ahol kegyes volt Őfőméltósága fogadni a mi tisztelgésünket.

Micsoda talpig ember! Milyen tiszta látású, mindenre kiterjedő figyelmű, olvasott és erélyes ember! Ha tovább dicsérnök, csak bántanók őt vele. Amit eddig is jól tudtunk, hogy Magyarország sorsa, emberileg, a legmegfelelőbb kézben van, most a szemtől-szembe állás és a színről-színre való látás és vele való társalkodás után, még biztosabban és megnyugtatóbban tudjuk. Istennek legyen hála érte!...

(Balmazújváros.)

Kósa Béla.

HÍRADÁS

A karcagi ORLE-napokról.

Most az ORLE összejövetelnek nem voltak olyan népesek, mint máskor. Ám az összejövetelnek különös jelentőséget adott és a testvéri együttérzést nagyban növelte egyfelől az, hogy csonka hazánk csaknem minden tájáról volt jelen valaki, hiszen csaknem minden egyházmegye képviseltette magát, másfelől meg az, hogy megszállt területről sokan eljöttek református véreink, hogy találkozzanak velünk, hogy egymás hite által épülhessünk, hogy köszöntsék a jubiláló ORLE-t.

A két első napon folyt le a továbbképzést szolgáló konferenciázás. Dr. Miklós Ödön az aktuális dátumok során rámutatott arra, hogy ez az esztendő nem a történelem tényeinek, hanem a történelem nagy személyiségeinek a gazdag esztendeje. Így: Washington György 200, Baksay Sándor 100 esztendővel ezelőtt születtek, Goethe 100, Arany János 50 esztendővel ezelőtt haltak meg. Csikesz Sándor egyet. professzor kétórás előadásában a magyar református lelkipásztort mutatta meg, állította oda

az elmúlt négy évszázad tükörében. Dr. Ilyés Endre a vallástani nagy fontosságáról szólt. Külön tanácskoztak a vallástani lelkészek és külön összejövetelen épültek a tiszteletes aszszonyok.

Gazdasági és szociális ügyek előadói voltak : dr. Serényi Gusztáv közgazdasági író, Egerházy Lajos, Gál Lajos, Sütő Kálmán. Sok életrevaló gondolat vetődött fel ezeknek a kérdéseknek tárgyalása alkalmával és sok határozati javaslat hangzott el munkaalkalmak megteremtése, szegényeink intenzív és okszerű gondozása, telepítések és több agrárkérdésnek sürgős megoldása érdekében. Juhász László esperes az Egyesület megalakításáról szólt és rámutatott azokra az áldásos eredményekre, melyeket a 25 éves ORLE el tudott érni és biztosíthatott a magyar református lelkészi kar számára. Kájel Endre a Heidelbergi Káté-nak ismét első helyet kíván biztosítani a katechéták iskolájában. Dr. Vass Vince úrvacsorai előkészítőt tartott Mérlegen c. előadásában, mert vasárnap úrvacsorával élt a pásztorok serege, nemkülönben a gyülekezet is. Ez alkalommal az Igét hirdette Farkas István püspök, dr. Baltazár püspök pedig ágendázott.

Hétfőn (22-én) tartott kongresszusnak kiemelkedő pontja volt az elnöki megnyitó, amelyben a vezér, vagy mint ő mondotta — az első testvér — szent meggyőződéssel hirdette, hogyha továbbra is „a szeretet vezeti és tartja össze a sereget, akkor újabb dicsőséges negyedszázad következik el”. Számos, igen értékes köszöntés hangzott el a jubiláris közgyűlésen hazai és külföldi intézményeknek és testületeknek nevében. Majd a titkári előterjesztések és különböző jelentések nyertek elintéztést. Ezek közül egyet külön is megemlítünk, azt, hogy ezután a szokásos tudományos körkérdések nem tavasszal, hanem már az előző év őszén kitézetnek azért, hogy legyen elégséges idő a tételek kidolgozására. Az idő rövidege miatt nem adtak feleletet az idén is egyes egyházmegyék a predestináció kérdésére s e nagyjelentőségű téma ismertetése éppen ezért maradt most el. Tárgyalására a jövő esztendőben sor kerül.

B. e. Kovács Emil karcagi születésű, budapesti-fasori lekipásztor sokat fáradozott és buzgólkodott az ORLE megalakulásának és megerősödésének érdekében. Emlékét egyik iskola falába helyezett relieffel örökítettük meg.

Karcag város népe, közelebről református társadalma meleg szeretettel fogadta és látta el vendégeit. Nem láttunk fényes külsőségeket, de tapasztaltunk és éreztünk sok szeretetet és ez több volt nekünk mindennél. A nagy kunok puritán, becsületes magatartása, testvéri együttérzése megragadott és arra kötelez mindnyájunkat, hogy hálásan gondoljunk vissza rájuk és a karcagi napok emlékei feledhetetlenül éljenek mindannyiunknak szívében.

Isten nagy ügyének szolgálatában a kar-

cagi nemes gyülekezet lelkiépülését célozták és szeretjük hinni, hogy szolgálták is a reggeli és a délutáni órákban a templomban és imatermekben tartott áhítatok. Ilyen alkalommal szolgáltak : Juhász László, Szabó Imre esperesek, dr. Kovács J. István theol. tanár és mások.

A karcagi tanácskozásoknak egyik erőteljes, komoly üzenete az volt, hogy az ORLE új mezők felé való haladásában lássa meg és érezze meg a testület minden tagja, hogy szeretnie, nagyon szeretnie kell ezt a sivár jelent és reménytelen jövőt csalódásaival, szenvedéseivel, ifjúságaival és vezéreivel. Úgy véljük, hogyha ezt az üzenetet és elkötelezést sikerül valóráváltanunk magunk és mások életében, akkor jó reménységgel lehetünk a 25 éves ORLE további fejlődése, erősbödése és dicsőséges győzedelme iránt.

Sz. I.

Ötvenéves lelkészi jubileum Bárádon.

Bensőséges, meleg ünnepet ült aug. 21-én a bárándi református gyülekezet. Nagytiszteletű Szabó József urat, szeretett lekipásztorát ünnepelte abból az alkalomból, hogy ötven évvel ezelőtt, 1882-ben kezdte itt segédlelkészi és folytatta 1892-től rendes lelkészi munkáját. „Tíz évig járt jegyben ezzel a gyülekezettel”, míg a hívek kicsinye, nagyja, szegénye és gazdagja, mint egy ember hívta a rendes lelkészi szolgálatra. Munkásságának gazdag sorozatát nem lehet leírni egy szűkre szabott tudósításban.

Egyházában az igehirdetés megragadó módjával, mély vallásosságú, példaadó életével s a krisztusi szeretet „aranykulcsá”-val kinyitotta a szívek kapuját, mely állandó szeretettel, ragaszkodással fogadta be. A Diakonátus megszervezésével 40 év alatt több mint 24,000 P értékű kenyeret és egyéb élelmet juttatott az éhezőknek, ruhát a ruhátlanoknak. Ma már három alapítvány biztosítja ennek fennmaradását, a negyedik e mostani, melyet ötszáz pengő kezdő értékkel a presbiterium, a község, a tantestület, a két szövetkezet és más tisztelői fundáltak.

Ötven év alatt minden nemes megmozdulás az ő bölcs vezetése alatt jutott célhoz. Gyógy-szertár, vasútállomás, óvoda, Kossuth-szobor, járda, három új tanterem, tanítók számának négyről hétre emelése, földreform során 150 házhely, 2300 kat. hold föld, mind az ő agilitását dicséri.

Az ünnepély a templomban, istentisztelet után, presbiteri díszgyűlés keretében folyt le. Az igét az ünnepelt hirdette : János X : 11. alapján. A díszgyűlést Kovács László segédlelkész imája és beszéde nyitotta meg. Az egyház, a község, a tanítótestület, az ő alkotásai : dalárda, leányegyesület, „Hangya” és Hítelszövetkezet, a Diakonátus, hat olvasókör, külön-

külön üdvözölték s a 77 éves, ősz lelkipásztor, Isten kegyelméből friss szellemi erővel, egyenes derékmal állta az ostromot és kimerítően válaszolt minden testületnek. Közben és végül a dalárda üdvözlő dala és „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország” című éneke hangzott el. A gyülekezet a Himnusz hangjaival fejezte be szép ünnepélyét.

Templomból kijövet a tanácsteremben a róm. kath. egyház nagyszámú küldöttsége az esperes-plébános, a zsidó hitközség a községi orvos vezetése mellett köszöntötte a felekezeti béke és emberszeretet hű munkását.

A rendezőbizottság, az egyházi és világi hatóságok meghívásával, széles körben akarta megünnepelni, de a jubiléus puritán jelleme tiltakozott a gyülekezeten kívül terjedő ünnepély rendezése ellen.

Minden jelenvolt magasztos érzéssel és imádságos lélekkel kérte az Ég Urát, árássa gazdag kegyelmét hű szolgájára, a szeretett ősz lelkipásztorra!

Báránd, 1932 augusztus hó 22.

Raffay Lajos,
igazgató-tanító.

IRODALOM

Keresztyén munkáskaté. Írta Grob Rudolf, a zürichi belmissziói telep igazgatója, a svájci „ifjú reformátusok” vezére. Fordította és átdolgozta Fónyad Dezső, a Ker. Ifj. Egyesületek nemzeti szövetségének országos titkára. Kis 8-rét, 19 lap. Ára 20 fillér.

Valóban nagyszerű kis könyv, melynek sok tízezer példányban kellene gyülekezeteinkben terjednie és forognia. Következetes bibliai, tehát egyúttal tiszta református hitvallásos alapon, pompásan egyszerű nyelvezettel s mégis minden egyes kérdésnek a legmélyére hatolva világítja meg a munkának, munkásnak, munkaadónak, a gazdasági versenynek, a magántulajdonnak, a feljebbvalónak és az alárendelt viszonyának mindazokat a problémáit, amelyekbe ma lépten-nyomon beleütközünk és amelyekkel szemben éppen mi, magyar reformátusok, olyan szomorúan tanácstalanok és kapkodók vagyunk. Ez a kis füzet sok vaskos értekezésnél, sok „nagyszabású” és „megrázó” konferenciái stb. előadásnál jobban megmutatja az utat arra, hogy a református egyháznak hogyan kell állást foglalnia a szociális kérdésben, ha nem akar megmaradni egy teljes átalakulásban levő régi társadalom-gazdasági rendszer önállóan függvényének és szerviális kiszolgálójának s ha viszont a kialakulóban lévő új társadalmi-gazdasági rendnek sem akarja gyáva meghunyaszkodással és judási árulással a karjaiba vetni magát — szóval: ha az egyház meg akar maradni Egyháznak, Krisztus népének, amely nem akarja Ő helyette megépíteni az Ő országát,

melyet ember nem építhet meg soha, hanem hitvalló, bátor alázatossággal végzi egyedüli feladatát: az Ige sáfárlását s ezáltal a világ folytonos megítélését, Krisztus királyi akarata alá idézését — ami az egyetlen új életlehetőség — a világ mindennapos haldoklásában.

A füzet terjesztése, gazdag anyagának előadásokban stb. való feldolgozása és gyülekezeti köztudattá szilárdítása érdekében meg kellene a magáét tenni úgy falun, mint városban minden felelősségérző pásztornak. R. I.

A protestántizmus és a proletáriátus. Írta Dr. Imre Lajos theol. professzor. Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből. Kiadják az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theol. fakultásának tanárai. 12. szám. Kolozsvár, 1932. 8-rét, 23 lap.

Theologiai irodalmunkban eddig teljesen elhanyagolt témát ölel föl a szerző, aki erre több évtizedes munkásságánál fogva elsősorban illetékes, mert ő az, aki mint (egész Nagy-Magyarországon jóformán *egyetlen*) kifejezetten theologo-paedagogus, fáradhatatlan és rendkívül értékes irodalmi tevékenységét kezdettől fogva a népelet keresztyéni formálásának s az ezzel kapcsolatos paedagogiai és sociológiai kérdéseknek szentelte, mindig az Ige szempontja alatt. Ez a nagyon tömör, de teljesen áttekinthető szerkezetű és világos gondolatvezetésű dolgozata nem egyéb, mint annak a megmutatása, hogy a biblikus-evangéliumi protestáns világnézet mely pontokon kapcsolódik a proletáriátus eszméi és érzelmi világával s mely pontokon áll vele ellentétben. A mély és bátor elemzést minden gyakorló lelkipásztornak el kellene olvasnia: a legtöbbször teljesen átalakulna a szociálizmusról való felfogása a pusztá negációból, ideges félelemből, vagy elvtelen, féltékeny rokonszenvezésből mélységes megértéssé és termékeny bírálattá. A dolgozat a kérdés külföldi irodalmának s a speciális magyar, illetőleg erdélyi helyzetnek nagyon mélyreható ismeretén alapul s a maga halkszavú, csaknem száraz előadásmódján is hatalmas mementó egyházunk és lelkipásztoraink számára: nyissátok föl a szemeteket s végre ne osztályelítéletek torzító tükrében, ne hamispénzzé vált jelszavak irányításával, hanem az Ige örök szempontjai alatt nézzétek a körülményeket — s bizony benne is — háborgó tengert. R. I.

Miért jött a Jézus? Dr. Enyedy Andor miskolci lelkész egyházi beszédei. Miskolc, 1932, 8-rét, 180 lap.

A tiszáninneri kerület új lelkészi főjegyzője ebben az új beszédkötetében is annak bizonyul, akinek öt már régebbi ideje (egy régebbi beszédgyűjteményéből is) országszerte ismerik a figyelő szemek: tipikusan pásztori igehirdetőnek és a való élet legmélyébe markolni tudó evangélizáló előadónak. É harminc prédikáció mindenikén azonnal megérzik, hogy a gyülekezettel, mégpedig egy konkrét gyülekezettel való állandó érintkezésből, a gyülekezet

szükségeinek, bajainak, az egyéni lelkek és a közösség kis és nagy problémáinak gondos ismeretéből és szeretetteljes hordozásából születtek, tehát nem csak úgy „lettek elprédikálva” a gyülekezet feje fölött s nem húzhatók rá tetzés szerint bármely más gyülekezet megfelelő istentiszteleti alkalmának kaptájára. Nem retorikus teljesítmények — szinte iskolapéldául lehetne valamennyit fölhozni a régi rhetorikai prédikációstílussal való tökéletes szakításra —, hanem mindegyik egy-egy odaadó szolgálat, amelyben a pásztor odaviszi a nyájnak a maga örök-új és megismételhetetlen aktualitásában aján-dékul azt, amit ő is minden egyes esetben aján-dékul kap onnan felülről: az Igét. Az igehirdetés pásztori jellegéből következik az is, hogy a beszédeken a leggondosabb tervszerűség vonul át: nyoma sincs a kínos textuskeresésnek, ami rendszerint egymagában elég arra, hogy a prédikációt mesterkéltté, élettelené tegye, hanem a textusok önként illeszkednek bele az egyes beszéd-sorozatok elgondolásába s az ember lép-ten-nyomon érzi, hogy arról a textusról ama konkrét alkalommal éppen csak így lehetett prédikálni. Valami hódító nagy egyszerűség vonul át egyébként is ezeken a beszédeken: csöndes és jótévő pásztori beszélgetés hatása alatt állunk mindegyiknek az elolvasása után. Szerkezet, stílus, nyelv, képek, hasonlatok egyaránt könnyen és természetesen folynak magá-nak az Igének belső logikájából. A beszédek a legnagyobb mértékben megérdemlik a tanul-mányozást, mert mintái annak, hogyan kell az igehirdetőnek elkerülnie a szónokiságot, hogyan kell az élet telijéből merítenie s kizárólag belső, tárgyi értékekkel hatnia. Ugyanez áll a kötet végén olvasható két evangelizáló előadásra is. R. I.

HALOTTAINK

Cziáky Endre abaújszántói lelkész, az aba-úji egyházmegye esperese, m. kir. kormány-főtanácsos életének 74., áldásos és fáradhatatlan lelkipásztori működésének 49. évében, f. hó 27-én, délben, rövid szenvedés után az Urban csendesen elhunyt. — Magyar református lelki-pásztori karunknak egyik legnemesebb, köz-tiszteletben állt alakja szállt vele jó vénségben sírba. Az átlagot magasan meghaladó tudomá-nyos képzettség, igazi pásztori szelidség és fér-fiasan nemes szerénység jellemezte. Jóformán utolsó órájáig fáradhatatlan volt a kötelesség-teljesítésben. A nála fiatalabb Révész Kálmán püspököt, ennek éveken át tartott betegeske-dése alatt, végtelen gyöngédséggel és odaadó gonddal helyettesítette az elnöki teendőiben. Az Úr vigasztalja a fájó szíveket és pótolja ki a földi egyház soraiban támadt fájdalmas űrt.

Györék József ibrányi lelkipásztor, Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, Ibrány község képviselőtestületének tagja, az

Ibrányi Hitelszövetkezet és Hangya Fogyasz-tási Szövetkezet Igazgatóságának tagja, a Kö-zépszabolcsi Református Egyházmegye aljegy-zője, folyó évi augusztus hó 26-án, délelőtt 12 órakor az Urban csendesen elhunyt. A kiváló, költői lelkületű pásztor korai elköltöztét őszinte szívvel gyászoljuk, szereteteinek és gyülekezeté-nek (mely a maga belsőleg is nagyon meg-próbált helyzetében rövid időn belül már a második lelkipásztorát veszíti el) részvétünket küldjük az Urban.

KÜLÖNFÉLÉK

Nehéz idők jele. A debreceni egyházmegye derecskei lelkész-köri értekezlete Derecskén aug. 29-én tartott ülésén a következő határozatot hozta:

Lelkészkörünk minden tagja részletesen ismerteti egyházának az iskola fenntartásával kapcsolatos anyagi helyzetét. Az iskolafenntar-tás költségei az egyházi speciális tevékenység: a lelkipásztori szolgálat, szegénygondozás, bel-misszió költségeit többszörösen meghaladják s így az iskolafenntartás költségei az egyház saját-lagos tevékenységét lehetetlenné teszik. — Az államkormányának az iskolafenntartási teher-hordozása kérdésében az egyházakat súlyosan érintő állásfoglalása és az általános gazdasági leromlás kilátástalanná teszik iskoláink fenn-tartását.

Lelkészkörünk kénytelen volt a fenti tények nyomása alatt számolni azzal a lehetőséggel, hogy 1932 szeptember 1-től nem biztosíthatja sem a tanítói illetmények kifizetését, sem az iskolai dologi kiadások fedezését.

Belmissziói konferencia Munkáeson. A Kár-pátaljai református egyházkerület augusztus 8—10-én tartotta meg nyári belmissziói kon-ferenciáját. Mintegy 250 gyülekezeti kiküldött és 20—30 lelkész és tanító vett részt. Az első nap az ifjúságé, a második a népszövetségi moz-galomé volt.

Tisztújítás az érmelléki egyházmegyében. Az egyházmegye szavazatbontó bizottsága aug. 4-én tartotta ülését. Az újabb tízéves ciklusra esperessé egyhangú szavazattal ismét Végh József érmihályfalvai lelkészt és főgondnokká szintén úgy Papszász Lajos csokalyi földbirto-kost választották meg.

Lelkészmeghívás. Az anti gyülekezet volt lelkésze Balogh Mátyás Békésre történt távo-zásával megüresedett lelkészi állásra Patay István volt tenkei segédlelkészt hívta meg egyhangúlag.

Vallásánárválasztás. Dr. Horkay László sárospataki segédlelkészt a hajdúnánási refor-mátus reál-gimnázium h. vallásánárává választották.

Szombati Szabó István lugosi református lelkészt és kiváló költőt, a Nagyváradi Protes-tánsok Lapja társszerkesztőjét, irodalmi tevé-

kenysége elismerésül a romániai Pen Club magyar osztályának alapítótagjául meghívták.

A protestáns katonai egyház hírei. Antalffy László táborigazgató főesperes nyugalomba vonult. Asbóth Gyula evangélikus lelkész, szegedi táborigazgató lelkész augusztus 1-ével Debrecenbe helyezték át.

Teljes ellátást, családi nevelést és gondos felügyeletet találhat két alsó középiskolás fiúgyermek református papi családnál. Debrecen, Varga-utca 14., II. ajtó.

Ondi református egyház lelkészi hivatalától. 81—1932. szám. Igen tisztelt Szlezák úr! Folyó évi július hó 31-én megkaptuk és e hó 7-én pedig felszenteltük az Ön által készített 411 kilogrammos „A”-hangú harangunkat. Bár a környékbeli harangok hangja előre meggyőzött minket az Ön által készített harangok kiválóságáról és kellemes hangjáról, mégis úgy érzem, hogy nekünk is meg kell köszönnünk ezzel az alkalommal lelkiismeretes, kiváló munkáját. — Harangjának nemcsak a művészies külső kiállítás, hanem hangjának tömörsége, kellemes csengése és a többi harangokkal való összhangzása méltán kiérdemelte mindenki osztatlan megelégedését. Úgy a harangot elkészítő öv. Sélley Károlynénak, mint az egész egyházközség minden tagjának legteljesebb elismerését és köszönetét tolmácsolom őszinte szívvel. Isten áldása legyen ezután is igen tisztelt Szlezák úr minden munkáján. Kiváló tisztelettel az ondi református egyház nevében: Ond, 1932 VIII/10. (P. H.) Benke Kálmán s. k., lelképásztor.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházker. Püspökétől.

2577—1932. szám.

Körlevél

a kebelbeli valamennyi tanintézet tekintetes Igazgatóságához.

Felhívom figyelmét az Országos Közművelődési Tanács kiadásában megjelenő „Vasárnapi Könyv” című folyóiratra s ennek az iskolák és tanulók részére való megrendelését ajánlom.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1932 augusztus 22.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházker. Püspökétől.

2560—1932. szám.

Körlevél

a kebelbeli nagytiszteletű Esperes urakhoz és valamennyi tanintézet tek. Igazgatóságához.

Tudomásulvétel céljából felhívom figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő *Hivatalos Közlöny*

f. hó 15-én megjelent 16. számában közzétett alábbi rendeletekre:

49,887—1932. sz. A fásításhoz és erdősítéshez szükséges dugványok nevelése tárgyában.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1932 aug. 20.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházker. Püspökétől.

2544—1932. sz.

Pályázat

a szatmári egyházmegyébe kebeleztetett *csenger-újfalu* lelképásztori állásra.

Javadalom:

1. 24 hl. 80 liter búza.

2. Készpénzfizetés 328 korona.

3. 36 hold szántó föld, 1200 négyszögölével, melynek adóját egyhatodrészben az egyház fizeti.

4. Tisztességes lakás, udvar és kerttel, jókarban tartva.

5. Békebeli kongrua 665.04 korona.

A megválasztott lelkész a szatmári egyházmegyei lelkészi gyámintézetnek kötelezett tagja. Köteles továbbá a hatosztályú állami elemi iskolában a hitoktatást az egyház részéről minden külön díjazás nélkül végezni. Végül köteles elődjének 409.10 pengő beruházási költséget megtéríteni.

Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. A pályázati kérvények folyó évi szeptember 16-ig küldendők be Sáros József espereshez Túrístvándi, Szatmár megye.

Debrecen, 1932 augusztus 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A kisújszállási református egyház pályázatot hirdet egyházkerületi — a várostól 10 km.-nyire fekvő — I—VI. vegyes osztályú elemi iskolai tanítónői állásra. Javadalom törvényszerű. Kötelesség: az I—VI. vegyes osztály mindennapi és I—III. osztály ismétlőiskola tantervszerinti tanítása, vasárnapi iskola vezetése. A szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények szeptember 10-ig adandók be alulírott iskolászéki elnökhöz. Az állás azonnal elfoglalandó. Okmányok visszaküldéséhez felbélyegzett és megcímezett boríték mellékelendő.

Kisújszállás, 1932 aug. 23.

Nagy István,
ref. lelkész.

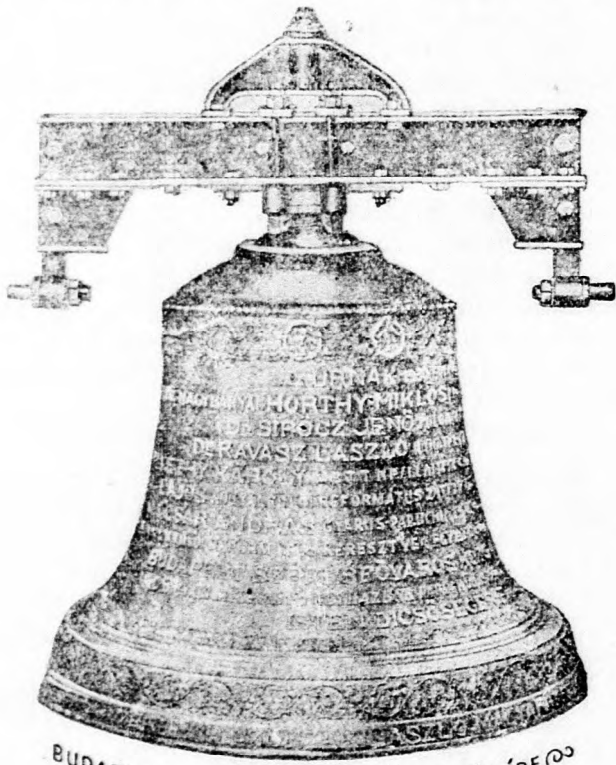
Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák Lászlóharang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOSvasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitünő lőtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Csűrös: Példának okáért. I. 2.80
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza 2.50
Debreczeni István: Kicsoda ez? (Prédikációk). . . . . 5.—
— Sirjatok a sirókkal (Temetési beszédek) . . . . . 4.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
Fosdick: A szolgálat értelme 4.40
Győry Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében (Prédikációk) 5.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Musnay: Újszövetség . . . . . 8.—
— János evangéliumának és leveleinek magyarázata . . . . . 4.—
— A magyar biblia története 1.20
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—
Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—
S. Szabó József: A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—
Dr. Török István: A Barthei theologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50
— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—
Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . . . 7.—
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—
Vincze Károly: Istennek angyalai . . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.